

UNIVERSITY
OF TAMPERE

This document has been downloaded from
TamPub – The Institutional Repository of University of Tampere

 Publisher's version

The permanent address of the publication is
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201406061639>

Author(s):	Nieminen, Jiri
Title:	Vasemmistolaisen miespolitiikan mahdollisuudet
Main work:	Mieskysymys : miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka
Editor(s):	Jokinen, Arto
Year:	2012
Pages:	84-90
ISBN:	978-951-44-8899-3
Publisher:	Tampere University Press
Discipline:	Other social sciences
Item Type:	Article in Compiled Work
Language:	fi
URN:	URN:NBN:fi:uta-201406061639

All material supplied via TamPub is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorized user.

Jiri Nieminen

VASEMMISTOLAISEN MIESPOLITIIKAN MAHDOLLISUUDET

Johdanto

Vasemmistoliitto lanseerasi miespoliittisen työryhmän alkuvuodesta 2009 – ensimmäisenä puolueena Suomessa. Työryhmän tarkoituksena on luotsata vasemmistolaista miespolitiikkaa ja ottaa kantaa ajankohtaisiin mies- ja sukupuolipoliittisiin kysymyksiin. Käynnissä olevan puoluekokouskauden (2010–2013) aikana ryhmä valmistelee miespoliittisen ohjelman. Uusia näkökulmia avaavan ohjelman tavoitteena on sukupuolten tasa-arvon lisääminen ja miesten syrjäytymisen vähentäminen.

Työryhmän perustamiseen ja käytäntöihin liittyy kaksi mielenkiintoista seikkaa. Ensinnäkin idea miespoliittisen työryhmän perustamisesta tuli naisilta. Aloitteen työryhmän perustamisesta teki syksyllä 2008 Helsingin Työväenyhdistyksen naisosaston silloinen puheenjohtaja Tiina Harpf. Vasemmistolaiset naiset olivat huolissaan miehistä. HTY:n naisosaston aloitteesta todetaan esimerkiksi, että Vasemmistoliitolle tulisi tehdä miespoliittinen ohjelma, jotta

tasa-arvon tiellä edistytään ja valtavirtaistaminen toteutuu. Myös miesnäkökulman tulee perustua avoimesti ilmaistuun ohjelmaan.

Toiseksi työryhmä toimii puoluevaltuuston alaisena työryhmänä, ei itsenäisenä puolueosastona. Sen puheenjohtajana on toiminut kansanedustaja Kari Uotila ja muut jäsenet edustavat erilaista yhteiskunnallista kokemusta ja asiantuntemusta: miehiä ja naisia, nuoria ja vanhoja.

Vasemmistolaiselle tavalle tarkastella mieskysymystä on ominaista ymmärtää, ettei mieheys ole kaikille sama. Luokkayhteiskunta asettaa miehet eriarvoiseen asemaan suhteessa pääomaan ja taloudelliseen tuotantoon selittäen monilta osin miesten syrjäytymistä ja yhteiskunnallisia ongelmia.

Vasemmistolla on pitkä historia mieskysymyksessä, ja se on ollut edelläkävijä sukupuolipoliittisissa kysymyksissä. Esimerkiksi vuosina 1966–1970 vaikuttanut Yhdistys 9:n yhtenä perustajajäsenenä oli SKDL:n entinen kansanedustaja ja nykyinen Vasemmistoliiton kaupunginvaltuutettu Kati Peltola. Yhdistys 9 halusi herättää keskustelua sekä miesten että naisten sukupuolirooleista ja vaati muun muassa miesten oikeutta ihmisyyteen tai kuten sen julkilausumassa vuodelta 1968 todetaan:

Miehet, vaatikaa oikeutta pitempään elinikään, oikeutta parempaan terveyteen, mahdollisuutta elintasarobotin roolista vapautumiseen, mahdollisuutta antautua ammatteihin, joita on totuttu pitämään yksinomaan naisten ammatteina, oikeutta osoittaa tunteita muutoinkin kuin jääkiekko-ottelussa tai humalassa, oikeutta olla lapsillenne yhtä läheinen kuin äiti.

Niin ikään homomiesten oikeuksien puolesta taistelleen SKDL:n pääsihteerin (1977–1984) ja Seta ry:n entisen puheenjohtajan (1983–1990) Jorma Hentilän panosta mieskysymykselle ei voi ohittaa.

Seuraavassa käyn läpi lyhyesti ensin mieskysymyksen teoreettista taustaa vasemmistolaisesta näkökulmasta ja sen jälkeen tarkastelen tämän päivän vasemmistolaisen miespolitiikan teemoja.

Vasemmistolaisen miespolitiikan teoreettisia lähtökohtia

Marxilaisittain käsitteellistettynä taloudellisen tuotannon järjestäytyminen, heijastuu myös siihen, kuinka sukupuoli ymmärretään. Mies täytyy ymmärtää sukupuolena – kuten feministit ovat toivoneet asian olevan – eikä ihmisen normina yleensä. Näin avautuu mahdollisuus käsitteellistää vasemmistolaisesta näkökulmasta yleistynyttä puhetta miesten ongelmista ja mieheyden kriisiytymisestä.

Ihmiskunnan talous- ja sosiaalishistoriassa on kolme siirtymää. Keräilyyn ja metsästyksen perustuvasta tuotannosta siirryttiin maanviljelykseen perustuvaan talouteen. Modernisaationa tunnettu kehitys, johon liittyy kansallisvaltioiden kehittyminen ja teollistuminen, alkoi Euroopassa 1700-luvulla ja Suomessa seuraavalla vuosisadalla jatkuen 1970-luvulle asti. Jälkitekiteolliselle yhteiskunnalle on ominaista uuden tekonologian kehitys, palveluammattien kasvu ja median merkitys. Siirtyminen jälkitekiteolliseen tuotantoon alkoi Yhdysvaltojen länsirannikolla 1960-luvun lopulla ja saavutti Pohjois-Euroopan 1980- ja 1990-lukujen taitteessa.

Suomalaisessa sosiologiassa on kartoitettu modernin miehen kriisiytymistä, joka aiheutui kun maatalousyhteiskunnan normeihin ja sukupuolirooleihin tottuneet miehet joutuivat muuttamaan ahtaisiin lähiöihin, joissa ei työpäivän jälkeen ollut muuta miehelistä tekemistä kuin mennä lähiöravintolaan oluelle ja heittämään tikkaa. Vielä raskaampaa perinteisille miehille on ollut viime vuosien teolliseen logiikkaan perustuneen yhteiskuntajärjestyksen alasajo ja siirtyminen jälkitekiteolliseen tuotantoon.

2000-luvulla ei ainoastaan yhä useampi uusi työpaikka synny hoiva- ja sosiaalialalle tai palvelusektorille, vaan työelämässä on alettu arvostaa aikaisemmin feminiinisiksi ymmärrettyjä ominaisuuksia, kuten sosiaalisia taitoja, joustavuutta, liikkuvuutta, kansainvälisyyttä ja kulttuurien kohtaamista. Johtamisopitkin suosivat tunnejohtamista aikaisemmin armeijassa opetetun autoritaarisen johtajuuden ja kuuliaisuuden sijaan.

Siinä missä teollisen yhteiskunnan logiikkaa noudattanut hyvinvointivaltio tasa-arvoisti ihmisiä normalisoimalla heidät väkisin yhteen ainoaan oikeaan ja valkoiseen heteroseksuaaliseen mies- tai naiskansalaisen muottiin, jälkiteollisessa yhteiskunnassa ei ole yhtä oikeaa miehenä tai naisena olemisen tapaa. Nykyään jokaisen on luotava oma identiteettinsä, valittava se lukemattomista eri variaatioista kuin marketin hyllyltä – alistettava itsensä globaalille kapitalismille.

Toinen tekijä mieheyden politisoitumisessa on ollut feministinen liike ja naistutkimus, jotka ovat tehneet mahdolliseksi miesten ymmärtämisen sukupuolena ja luonut sellaisen teoreettisen käsitteistön, jolla mieheyden tutkiminen on tullut mahdolliseksi. Feministinen liike – mukaan luettuna jo mainittu Yhdistys 9 – on ollut myös keskeisenä tekijänä murtamassa teollisen yhteiskunnan mies- ja naiskansalaisuuden normia.

Vasemmistolainen näkökulma pyrkiikin olemaan tarkkana käsitellessään mieheyden kriisiä ja välttämään populismia. Esimerkiksi puhuttaessa poikien heikosta koulumenestyksestä on huomautettava, että kyseessä ei ole uusi ilmiö, eivätkä pojat ole yhtenäinen ryhmä: työväenluokkalaisilla pojilla – ja usein myös tytöillä – on aina ollut vaikeuksia soveltua keskiluokan ehdoilla toimivaan koulumaailmaan niin kauan kun rahvaalla on yleensäkin ollut pääsy kouluun.

Miesten tai poikien ongelmien ratkaisuksi ei käy paluu teolliseen massatuotantoon perustuneeseen yhteiskunnan mies- ja naiskansalaisuuden normeihin. Tällainen nostalginen puhe ei ainoastaan syyllisty naisvihamielisyyteen väittäen miesten ongelmien johtuvan naisista tai

feministisestä liikkeestä, vaan unohtaa myös teollisen yhteiskunnan miehiä rajoittaneet roolimallit väheksyen miesten moneutta.

Toisaalta vasemmistolaisen miespolitiikan ei tule pyrkiä sopeuttamaan miehiä kapitalistisen tuotannon muutoksiin esimerkiksi kehottaen miehiä kouluttautumaan sosiaali- ja terveysalalle tai syömään terveellisemmin. On kysyttävä, että jos työväenluokkainen mies haluaa elää lujaa ja kuolla nuorena, niin onko se ongelma hänelle itselleen vai kapitalistille. Vasemmiston historiassa on huonoja kokemuksia pakottamisesta ja vallan väärinkäytöstä.

Vasemmistolaisen miespolitiikan tehtävänä on muistuttaa, että miehet eivät ainoastaan käytä valtaa naisiin, lapsiin ja ennen kaikkea toisiin miehiin. Kapitalismissa miehiä hallinnollispoliittisesti luokitellaan sukupuolena eri yhteiskunnallisten instituutioiden, kuten valtion, koululaitoksen, armeijan, kirkon, liikemaailman ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen, taholta.

2010-luvun vasemmistolaisen miespolitiikan teemoja

Ensimmäisenä vasemmistoliiton miespoliittinen työryhmä tarttui teollisen yhteiskunnan keskeisimpään mieskansalaisuutta tuottavaan ja miesten välisiä valtarakenteita ylläpitävään instituutioon: miesten yleiseen asevelvollisuuteen. Kannanotossa todetaan, että olisi siirryttävä molempia sukupuolia koskevaan vapaehtoiseen turvallisuus- koulutusjärjestelmään, joka vastaa turvallisuusuhkiin paremmin ja edistää sukupuolten tasa-arvoa.

Toiseksi vasemmistoliiton miespoliittinen ryhmä on ajanut – mikä on myös puoluekokouksen tahto – niin sanotun 6 + 6 + 6 -perhevapaajärjestelmän käyttöönottoa. Vaikka mieheyden moninaistuminen on tehnyt sosiaalisesti hyväksyttävämmäksi miehen jäämisen kotiin hoivaamaan lapsia, se on edelleen käytännössä enemmän poikkeus kuin sääntö. Puolen vuoden isyysvapaa loisi

isän ja lapsen väliselle suhteelle vahvan perustan, ja pelkästään isälle suunnattuna jaksona se horjuttaisi niitä kapitalistisen talouden lainalaisuuksia, jotka ovat estäneet isien aktiivisen vanhemmuuden. Vasemmistoliiton miespoliittinen työryhmä on todennut myös, että uutta mallia rakennettaessa on huomioitava yrittäjävanhempien erityistarpeet, ja varus- ja siviilipalvelusmiesten isyyttä on tuettava saattamalla heidät samaan asemaan työntekijöiden kanssa.

Kolmanneksi vasemmistoliiton miespoliittinen työryhmä on ehdottanut, että miesten terveyttä johdettaisiin paremmille urille ikäkausitarkastuksilla. Ne tekisivät sosiaalisesti hyväksyttymmäksi miesten itsensä terveydestä huolehtimisen. Miehillä on valitettavan helppoa ”hoitaa” ongelmiaan esimerkiksi ennen alkoholilla kuin terveellisellä ruokavaliolla, lääkkeillä tai terapialla.

Neljänneksi työryhmä on ehdottanut Suomelle sukupuolittetoista väkivallan vähentämisen ohjelmaa. Työryhmä ei pidä riittävänä hallituksen vuonna 2010 julkaisemaa poikkihallinnollista naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelmaa¹. Väkipalvalla on ennen kaikkea miehiin liittyvä sosiaalinen ongelma: miehet ovat usein väkivallan tekijöitä ja uhreja.

Vasemmistoliiton miespoliittisen työryhmän muistiossa todetaan, että väkivaltaisuus kuvastaa hyvinvointieroja maamme sisällä, mutta se on myös syvällä yhteiskuntajärjestyksessä. Viihteeseen, kulttuuriin, peleihin ja urheiluun liittyvä väkivaltaisuus lisää epäsosiaalisen käyttäytymisen hyväksyttävyyttä yhteiskunnassa. Toisaalta kovenevaan kapitalismiin sisäänrakennettu yksilöiden asettaminen toisiaan vastaan ja yksin pärjäämisen ideologia luo osaltaan väkivallan purkauksille otollista maaperää. Omin voimin toimeen tuleminen vaatimus koskee edelleen erityisesti miehiä, joille on sosiaalisesti hankalampaa asettua avuntarvitsijan tai tuettavan rooliin.

---

1. Suomi sitoutui kansainvälisissä sopimuksissa laatimaan naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman, joka saatiin aikaiseksi vuonna 2010 useiden Naisten oikeuksien sopimuksen komitealta (CEDAW-komitea) saatujen huomautusten jälkeen (toim.huom.).

Osana väkivallan vastaista ohjelmaa on luotava esimerkiksi sukupuolisensitiivisiä apujärjestelmiä, turvakoteja miehille, verotuksella vähennettävä alkoholin käytön haittoja, kiinnitettävä erityistä huomiota koulukiusaamiseen ja maahanmuuttajamiesten kokemaan rasistiseen väkivaltaan. On myös vähennettävä käsiaseiden määrää ja varmistettava väkivaltatutkimuksen rahoitus tiedon saamiseksi vaikeasta aiheesta.

Kirjallisuus

- Heinonen, Jari (2005), *Työläismies ahdingossa? Kolmen eri sukupolven miesten elämää rakennemuutosten Suomessa*. Yliopistopaino, Helsinki.
- Hardt, Michael & Antonio Negri (2005), *Imperiumi*. WSOY, Helsinki.
- Julkunen, Raija (2010), *Sukupuolen järjestykset ja paradoksit*. Vastapaino, Tampere.
- Mickwitz, Margaretha; Essen, Agneta von & Nordgren, Elisabeth (toim.) (2008), *Roolien murtaajat: Tasa-arvokeskustelua 1960-luvulta 2000-luvulle*. Gaudeamus, Helsinki.
- Taavetti, Riikka (2010), *”Sinunko rintasi? Ei vaan pääoman!”: Marxist-Feministerna-ryhmä ja sosialistisen feminismin mahdollisuus 1974–1978*. Poliittisen historian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Julkaisematon.
- Vähämäki, Jussi (2009), *Itsen alistus. Työ, tuotanto ja valta tietokykykapitalismissa*. Like, Helsinki.
- Willis, Paul (1984/1977), *Koulunpenkiltä palkkatyöhön. Miten työväenluokan nuoret saavat työväenluokan työt?* Suom. Airi Mäki-Kulmala. Vastapaino, Tampere.